

We zien aldus ook den zin van een ander gezegde, dat ons van hem overgeleverd werd. „Potter, Du Jardin, Van de Velde bewonder ik; maar de eenvoudige en schoone natuur volg ik alleen.” Dat volgen der natuur, waarvan het doorbreken bij zoovelen van het toen aankomende geslacht is waar te nemen, ondanks hun vergroeid-zijn met de kunst der gouden eeuw, vond in Troostwijk den meest naar de kern strevenden aanhanger. Steeds weer, in al de jaren, waarover zijn werkzaamheid in haar verdere ontwikkeling loopt, blijft hij zijn sujetten bestudeeren, blijken hem details tot hernieuwd onderzoek uit te lokken, tracht hij zijn beeld der werkelijkheid aan expressiviteit te doen winnen. Nimmer voldaan, moesten, naar De Vries verhaalt, zijn vrienden hem schier dwingen onafgewerkte stukken te voltooien, zoo hij ze niet reeds aan vernietiging had prijsgegeven. Maar dat deze streng-bestudeerde realiteit ook bezieling deelachtig werd, getuigt welsprekend menig van zijn bladen. Wat de kunstenaar nog had kunnen geven in landschapssentiment, in karaktervertolking bij mensch of dier laat zich kwalijk voorzegen, maar reeds nu treft meer dan eens een subtiel begrip van het sujet ook naar deze zijde. Het menschbeeld wel allereerst mag hiervan iets openbaren. Hoewel veel daarin hem slechts aanleiding was tot het vastleggen van vormen en volumen onder de verschillende voorwaarden van stand of actie, of onderwerp voor detailstudie in zooverre het uiterlijkheden van de verschijning als kleeding enz. betreft, blijkt, vooral in de verder doorgevoerde bladen, dat naast een gewetensvol registreeren van het zakelijke, een fijn meevoelen met het model geheel de studie doortrekt. En al laat het zich onvoldoende staven, louter knapheid kan den indruk niet te weeg brengen, waarvan De Vries gewaagt met betrekking tot 's kunstenaars zelfportret *), dat na diens dood ten huize van den vader hing: „een afbeeldsel, waarvan de luchtige schets zoo ontzettend met de natuur overeenstemt, dat ik, bij de beschouwing daarvan. . . ., als van schrik terugge trad. . . .” Maar ook in het dierbeeld is van een dood copieeren nimmer sprake. Zonder dieper belangstelling is die aanzienlijke mate van geestkracht reeds niet bestaanbaar, noodig om steeds weer met de nauwgezetheid, Van Troostwijk eigen, zijn sujetten te bestudeeren. En inderdaad, zonder iets van opzettelijkheid, van zelf als het ware, vinden we, met het ontstaan van hun verschijningsvorm, iets van het wezen eveneens tot uitdrukking gebracht. Verscheidene hondenstudies, teekeningen als etsen, waarvan men de einduitkomst vindt in de, misschien op een blad van Dujardin geïnspireerde, ets van den jager met zijn honden, wekken een glimlach om het geestig snuitje van de dieren, om de expressie van een neerhangend flapoor. In een liggende koe, in het verkort en van den beschouwer afgekeerd, waar we nauwelijks den kop zien, maakt de kunstenaar,

*) Het werd gegraveerd door J. E. Marcus en opgenomen in de Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst Dl. II t.o. bldz. 426. Een zeer gebrekkige foto berust in de coll. Splitgerber (Mus. Fodor).